

บทที่ 2

กระบวนการตรวจสอบการกระทำความผิดของข้าราชการประจำ โดยองค์การภายนอกส่วนราชการ

2.1 กระบวนการตรวจสอบการกระทำความผิดของข้าราชการประจำโดยคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 บัญญัติให้ ก.พ. มีอำนาจ
ตรวจสอบการกระทำความผิดของข้าราชการพลเรือน ดังนี้

2.1.1 อำนาจของ ก.พ. ในการสอบสวน¹

2.1.1.1 เมื่อผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนสามัญดำเนินการทางวินัย หรือ
สั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการในเรื่องใดไปแล้ว ถ้า ก.พ. พิจารณาเห็นเป็นการ
สมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อ
ประโยชน์ในการควบคุมดูแลให้กระทรวง ทบวง กรม เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามความ
เป็นธรรม ก็ให้ ก.พ. มีอำนาจสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น
โดยจะสอบสวนเองหรือตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญหรือคณะกรรมการสอบสวน ให้สอบสวนใหม่หรือ
สอบสวนเพิ่มเติมแทนก็ได้ หรือกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไปเพื่อให้
คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วย

2.1.1.2 ในกรณีที่ ก.พ. ตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญเพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการดำเนินการ
ทางวินัยหรือการออกจากราชการแทน ก.พ. ก็ให้ อ.ก.พ. วิสามัญนั้น มีอำนาจสอบสวนใหม่หรือ
สอบสวนเพิ่มเติมโดยจะสอบสวนเองหรือแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้สอบสวนใหม่หรือ
สอบสวนเพิ่มเติมแทนก็ได้ และมีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบส่งไปเพื่อให้
คณะกรรมการสอบสวนที่ผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งไว้เดิมทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วย

2.1.1.3 ในการสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม ถ้า ก.พ. หรือ อ.ก.พ. วิสามัญ
พิจารณาเห็นเป็นการสมควรส่งประเด็นหรือข้อสำคัญที่ต้องการทราบไปสอบสวนพยานหลักฐาน
ซึ่งอยู่ต่างท้องที่ก็ให้ ก.พ. และ อ.ก.พ. วิสามัญมีอำนาจกำหนดประเด็นหรือข้อสำคัญนั้นส่งไปเพื่อ
ให้หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานในท้องที่นั้นทำการสอบสวนแทนได้

2.1.1.4 ในกรณีที่ ก.พ.หรือ อ.ก.พ. วิสามัญ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้
สอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งประเด็นหรือข้อสำคัญไปเพื่อให้คณะกรรมการสอบสวน

¹ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535, มาตรา 110.

หรือหัวหน้าส่วนราชการ หรือหัวหน้าหน่วยงานดำเนินการตามข้อ 2.1.1.1, ข้อ 2.1.1.2 และข้อ 2.1.1.3 ในเรื่องเกี่ยวกับกรณีกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 มาตรา 102 วรรคสอง ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาตามมาตรา 102 วรรคเจ็ด มาใช้บังคับโดยอนุโลม

2.1.1.5 การดำเนินการตามข้อ 2.1.1.1-2.1.1.4 ให้ ก.พ. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพียงพอที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวน และโดยเฉพาะให้มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ²

(1) เรียกให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือห้างหุ้นส่วนบริษัท ชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจง หรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

(2) เรียกผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลใด ๆ มาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน

2.1.2 อำนาจของ ก.พ. ในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก มีดังนี้³

2.1.2.1 การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก ให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง เมื่อ ก.พ. ได้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้รายงานนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่เห็นด้วยกับมติของ ก.พ. และ ก.พ. พิจารณาความเห็นของนายกรัฐมนตรีแล้วยืนยันตามมติเดิม ให้ ก.พ. รายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

2.1.2.2 การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ตามข้อ 2.1.2.1 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

2.1.2.3 ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีสั่งการหรือคณะรัฐมนตรีมีมติให้ผู้อุทธรณ์กลับเข้ารับราชการ หรือให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือให้ดำเนินการประการใด ให้กระทรวง ทบวง กรม ดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรี และเมื่อนายกรัฐมนตรีสั่งการหรือคณะรัฐมนตรีมีมติเป็นประการใดแล้ว จะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้

² พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535, มาตรา 105.

³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 126 และมาตรา 127.

2.1.2.4 ในการพิจารณาอุทธรณ์ ถ้า ก.พ. พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการควบคุมดูแลให้กระทรวง ทบวง กรม ปฏิบัติการโดยถูกต้องและเหมาะสมตามความเป็นธรรมก็ให้ ก.พ.มีอำนาจสอบสวนใหม่เพิ่มเติมในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น โดยจะสอบสวนเองหรือตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญ เพื่อทำหน้าที่แทน ก.พ. ก็ได้

2.1.3 ขั้นตอนการรายงานมติของ ก.พ. เสนอนายกรัฐมนตรี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับรายงานผลการพิจารณาอุทธรณ์จาก ก.พ. แล้ว นายกรัฐมนตรีก็จะพิจารณาว่าเห็นด้วยกับมติของ ก.พ. หรือไม่ โดยมีสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดำเนินการเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา หากนายกรัฐมนตรีเห็นด้วยก็จะสั่งให้ ก.พ.แจ้งคำสั่งของนายกรัฐมนตรีพร้อมทั้งความเห็นของ ก.พ. ไปให้กระทรวงดำเนินการตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีและแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้อุทธรณ์ทราบ แต่ถ้านายกรัฐมนตรีไม่เห็นด้วยก็จะคืนเรื่องให้ ก.พ. พิจารณา เมื่อ ก.พ. พิจารณาแล้วจะต้องรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบอีกครั้งหนึ่ง หากนายกรัฐมนตรียังคงไม่เห็นด้วยกับความเห็นของ ก.พ. ให้ ก.พ. รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด คณะรัฐมนตรีมีมติวินิจฉัยเป็นอย่างใดให้ถือเป็นที่สุด กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี

2.2 กระบวนการตรวจสอบการกระทำผิดของข้าราชการประจำโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

2.2.1 กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดทางอาญาและกระทำผิดทางวินัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.2.1.1 การไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการที่มีความผิดทางอาญาโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสาระสำคัญ ดังนี้

2.2.1.1.1 การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม กฎหมายกำหนดให้ผู้กล่าวหาซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เสียหายยื่นคำกล่าวหาเป็นหนังสือลง

ลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยในกรณีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถอ้างเหตุแห่งความสงสัยแล้วหยิบยกขึ้นมาไต่สวนก็ได้ ทั้งนี้ จะต้องมีการกล่าวหาในขณะที่ผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสองปี⁴

2.2.1.1.2 ในกรณีที่ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความผิดทางอาญาให้ประธานกรรมการส่งรายงาน เอกสารและความเห็นไปยังอัยการสูงสุด หรือฟ้องคดีต่อศาลกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีโดยให้ถือว่ารายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง⁵

2.2.1.1.3 เมื่ออัยการสูงสุดเห็นว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งให้ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินการได้ ให้อัยการสูงสุดแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกันในกรณีนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุดตั้งคณะทำงานขึ้นโดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีเองหรือแต่งตั้งทนายความให้ฟ้องแทน

2.2.1.1.4 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า ข้อกล่าวหาใดมีความผิดแล้วหากปรากฏข้อเท็จจริงในการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้อนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่ผู้ถูกกล่าวหาได้อนุมัติหรืออนุญาตนั้นด้วย⁶

⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542, มาตรา 84.

⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542, มาตรา 97.

⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542, มาตรา 99.

2.2.1.1.5 วิธีการปฏิบัติงานในกรณีการไต่สวนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการที่มีความผิดทางอาญาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้

ก. พิจารณาคำร้องว่ามีรายละเอียดครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ คือ

1.1 ผู้กล่าวหาหรือเรียน มีหรือไม่ ถ้ามี ให้ระบุชื่อที่อยู่หรือเป็นบัตรสนเท่ห์ให้ระบุไว้โดยชัดเจน

1.2 ผู้ถูกกล่าวหาเป็นใครบ้างมีชื่อ-สกุล ตำแหน่งใดสังกัดใด

1.3 ข้อกล่าวหาในกรณีนี้จะต้องพิจารณาคำร้องหรือข้อกล่าวหาโดยละเอียดว่า ได้กล่าวหาในข้อกล่าวหาใดบ้าง นำหยิบยกมาเป็นข้อกล่าวหาให้ครบทุกประเด็นข้อกล่าวหา และสรุปประเด็นให้ตรงกับข้อกล่าวหาที่ระบุในคำร้อง หรือคำร้องทุกข์ ให้สรุปให้ครบทุกประเด็นที่กล่าวหาเรียนมา แล้วจะต้องสรุปข้อกล่าวหาในทุกประเด็นว่า มีข้อกล่าวหาใดบ้าง มีความเห็นอย่างไร รับหรือไม่รับ เพราะเหตุใด

1.4 พฤติการณ์ตามข้อกล่าวหา เจ้าของเรื่องหรือเจ้าของสำนวนหรือผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวน จะต้องอ่านรายละเอียดตามคำร้องและข้อกล่าวหาให้ได้ความโดยครบถ้วน แล้วสรุปข้อเท็จจริงตามที่กล่าวหาเรียนมาในทุก ๆ ประเด็นว่า ในแต่ละประเด็นข้อกล่าวหา มีข้อเท็จจริงอย่างไรบ้าง เป็นข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวหาหรือพฤติการณ์ตามข้อกล่าวหา

1.5 พยานหลักฐานให้ดูจากคำร้อง คำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวหาว่าได้อ้างอิงพยานหลักฐานใดบ้าง เช่น พยานเอกสาร พยานบุคคล หรือพยานวัตถุ ให้กล่าวไว้ในสรุปข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณาของอนุกรรมการ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช.

1.6 สรุปข้อเท็จจริงและความเห็น เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. เจ้าของเรื่องในการสรุปข้อเท็จจริงและความเห็นเสนอคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น มีข้อพึงปฏิบัติคือ ต้องมีรายละเอียดโดยชัดเจน ครบถ้วนตามข้อพิจารณาที่กล่าวข้างต้นกล่าวคือ

- เป็นการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่
- เป็นการกระทำโดยใช้อำนาจ ตำแหน่ง หน้าที่อย่างไร
- มีพฤติการณ์ส่อไปในทางทุจริต หรือมีเจตนาทุจริตอย่างไรหรือไม่

- เป็นเรื่องอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ใดๆหรือไม่
- เป็นเรื่องต้องห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับหรือ ยกขึ้นพิจารณาหรือไม่
- เป็นเรื่องอยู่ในหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ จะไม่รับหรือไม่ยกขึ้นพิจารณาได้หรือไม่ประการใด

ข. การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวน

การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวน เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการแทนได้ ตามนัยมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 โดยคณะอนุกรรมการประกอบด้วย กรรมการ ป.ป.ช. หนึ่งคน พนักงานเจ้าหน้าที่และหรือผู้ทรงคุณวุฒิตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และในการรับฟังคำชี้แจง⁷ ของผู้ถูกกล่าวหาหรือการถามปากคำผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน ต้องมีอนุกรรมการไต่สวนอย่างน้อยสองคนร่วมในการดำเนินการ ในจำนวนนั้นจะต้องเป็นอนุกรรมการไต่สวนที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างน้อยหนึ่งคน แต่ถ้าเป็นการรับฟังคำชี้แจงหรือการถามปากคำบุคคลตามมาตรา 58⁸ จะต้องมีอนุกรรมการไต่สวนที่เป็นกรรมการ ป.ป.ช. เข้าร่วมดำเนินการด้วย

การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวน มาตรา 46 ได้กำหนดข้อห้ามแต่งตั้งบุคคลมาเป็นคณะอนุกรรมการไต่สวน คือ

- รู้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหามาก่อน
- มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา
- มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542, มาตรา 48.

⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542, มาตรา 58 ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง.

- เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

- มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติหรือเป็นหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่

หากมีการแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีเหตุต้องห้ามมิให้เป็นอนุกรรมการไต่สวนมาตรา 46 วรรคสอง ได้กำหนดให้อนุกรรมการผู้นั้นต้องแจ้งต่อประธานกรรมการ ป.ป.ช. โดยเร็วระหว่างนั้นห้ามมิให้อนุกรรมการผู้นั้นยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะอนุกรรมการไต่สวนและในบทบัญญัติข้อ 11 ของระเบียบฯ อนุกรรมการไต่สวน พ.ศ.2543 กำหนดให้อนุกรรมการผู้ใดเห็นว่าตนมีเหตุอันอาจถูกคัดค้าน หรือเห็นว่ามีเหตุอื่นที่อาจจะมีการกล่าวอ้างในภายหลังได้ว่าตนไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรม ให้แจ้งให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ทราบโดยเร็วระหว่างนั้น ห้ามมิให้อนุกรรมการผู้นั้นยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะอนุกรรมการ

ในกรณีที่อนุกรรมการไต่สวนถูกคัดค้านดังกล่าว อนุกรรมการผู้นั้นอาจทำคำชี้แจงประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้

เมื่อมีการคัดค้านการแต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวน ระเบียบฯ อนุกรรมการไต่สวนข้อ 10 ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัยว่า เหตุแห่งการคัดค้านเป็นไปตามที่ผู้คัดค้านได้กล่าวอ้างหรือไม่ หากเห็นว่ามีได้เป็นไปตามคำคัดค้าน และมีเหตุผลสมควรที่จะให้อนุกรรมการผู้ถูกคัดค้านปฏิบัติหน้าที่ต่อไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติยกคำคัดค้านนั้นเสียแล้วแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบ มติให้ยกคำคัดค้านถือเป็นที่สุด

ในกรณีคำคัดค้านฟังขึ้นหรือมีเหตุผลเพียงพอ ให้มีคำสั่งให้อนุกรรมการผู้นั้นพ้นจากการเป็นอนุกรรมการไต่สวนในเรื่องนั้นแล้วแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบ ทั้งนี้การพ้นจากการเป็นอนุกรรมการดังกล่าว ไม่กระทบถึงการไต่สวนฯ ที่ได้ดำเนินการมาแล้ว

ถ้าการพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมิได้กระทบต่อองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการไต่สวน และความเหมาะสมกับฐานะและระดับตำแหน่ง การคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาแล้ว จะไม่แต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นอนุกรรมการไต่สวนแทนก็ได้ ให้อนุกรรมการที่คงเหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และให้ถือว่าอนุกรรมการประกอบด้วยอนุกรรมการเท่าที่มีอยู่ และให้ใช้บังคับกรณีอนุกรรมการของตน ลาออก หรือตาย โดยอนุโลม

กรณีมีการแต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวนแทน หรือแต่งตั้งเพิ่ม เมื่อได้มีคำสั่งแล้ว ให้ดำเนินการแจ้งคำสั่งแต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ เพื่อใช้สิทธิคัดค้านได้ด้วย การเปลี่ยนแปลง ไม่กระทบถึงการไต่สวนที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

ค. การประชุมคณะอนุกรรมการไต่สวน

ภายหลังเมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนแล้ว เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ในส่วนที่เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ หรือผู้ช่วยเลขานุการจะต้องดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

(1) แจกคำสั่งแต่งตั้งให้ผู้บังคับบัญชาของอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งทราบ

(2) จัดทำรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อรายงานให้คณะอนุกรรมการทราบเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดแนวทางการไต่สวนประเด็นการไต่สวนในการประชุมครั้งแรก

2.2.1.2 การไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสาระสำคัญ ดังนี้

2.2.1.2.1 กรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา ผู้ขึ้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี

2.2.1.2.2 กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองหรือข้าราชการอัยการ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองหรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการโดยเร็ว โดยให้ถือรายงานและเอกสารของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนด้วย และเมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้วให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือวันที่ได้มีคำวินิจฉัยชี้ว่าไม่มีความผิดวินัย

2.2.1.2.3 กรณีผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา

ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป⁹

2.2.2 การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น มีวิธีการและกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน¹⁰ ดังนี้

2.2.2.1 ผู้ยื่น กฎหมายกำหนดให้บุคคลต่อไปนี้ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

(1) ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 39 และมาตรา 40 คือ ผู้ดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน และกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ (ยกเว้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) ประธานศาลฎีกา รองประธานศาลฎีกา ผู้พิพากษาในศาลฎีกา อัยการสูงสุด รองอัยการสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทนายผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดให้อยู่ในกลุ่มของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

(2) เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งอื่นๆ นอกจาก (1) ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542

(3) ประธานและกรรมการ ป.ป.ช.

(4) ทายาทหรือผู้จัดการมรดก กรณีบุคคลตามข้อ (1) - (2) ได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง

2.2.2.2 ผู้รับ กฎหมายกำหนดให้บุคคลดังต่อไปนี้ มีหน้าที่รับและตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

(1) คณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีผู้ยื่นดำรงตำแหน่งตามข้อ 2.2.2.1(1) - (2)

⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542, มาตรา 92.

¹⁰ สนิท จรอนันต์ และคณะ. การเสริมสร้างประสิทธิภาพของการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบทรัพย์สินเจ้าหน้าที่ของรัฐ. รายงานการวิจัยเสนอสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ,2544, หน้า 29 - 33.

(2) ประธานวุฒิสภา กรณีผู้ยื่นดำรงตำแหน่งตามข้อ 2.2.2.1(3)

(3) ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานวุฒิสภา แล้วแต่ว่าเป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดกของผู้ดำรงตำแหน่งที่ต้องยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.หรือประธานวุฒิสภา

2.2.2.3 บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จะต้องมียละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชี ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ประกาศกำหนด ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่งและพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีกำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ การยื่นบัญชีให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่ต้องพิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย โดยโครงสร้างแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ยังประกอบด้วยรายการสำคัญที่จะต้องแสดง 3 รายการ คือ รายได้ ทรัพย์สิน และหนี้สิน

2.2.2.4 ระยะเวลาที่ยื่นบัญชีตามข้อ 2.2.2.3 มี 5 ระยะเวลา คือ

(1) กรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(2) กรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(3) กรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่งให้ยื่นอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วหนึ่งปี

(4) กรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งบุคคล ตามมาตรา 39 และ 40 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่ง หรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่งให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

(5) กลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ (ยกเว้นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542

ต้องยื่นบัญชีทุกสามปีที่อยู่ในตำแหน่ง กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีไขกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ต้องยื่นบัญชีภายในสามสิบวันนับแต่ดำรงตำแหน่งครบทุก ๆ ห้าปีอีกด้วย

2.2.2.5 วิธีตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน มีหลักการสำคัญดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่ของรัฐในกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินตามบัญชีที่ยื่นไว้ โดยเมื่อได้รับบัญชี ประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อกำกับไว้ในบัญชีทุกหน้า

(2) เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งอื่น ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยต้องอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 296

2.2.2.6 บทกำหนดโทษ กฎหมายได้กำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนี้

(1) ข้าราชการประจำกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบการกระทำดังกล่าว และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(2) เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) หากการตรวจสอบทรัพย์สินเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดปรากฏว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถหยิบยกเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรั่วรัยผิดปกติ และได้สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

2.2.3 อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มีดังนี้

2.2.3.1 การกำหนดตำแหน่งที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

คณะกรรมการ ป.ป.ช.มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง และชั้นหรือระดับของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน¹¹

2.2.3.2 การกำหนดหลักเกณฑ์การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ¹²

2.2.3.3 เสนอมาตรการป้องกันการทุจริต

เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม¹³

2.2.3.4 ดำเนินการให้ศาลยกเลิกเพิกถอนสิทธิ เอกสารที่ออกโดยมิชอบ

ดำเนินการให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้อนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ¹⁴

2.2.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายอื่น

ในกรณีที่มีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีการกล่าวหาร้องเรียนว่า ดำเนินการซื้อ การจ้าง การแลกเปลี่ยน การเช่า การจำหน่ายทรัพย์สิน การได้รับสัมปทานหรือการได้รับสิทธิใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐครั้งใด มีการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.มีอำนาจ ดังนี้¹⁵

¹¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542, มาตรา 40.

¹² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19 (5).

¹³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19 (8).

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19 (9).

¹⁵ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542, มาตรา 14-15.

2.2.4.1 แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือ พิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ

2.2.4.2 มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างหน่วยงานของรัฐปฏิบัติภารกิจ หลายนับเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน

2.2.4.3 ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้นยึด หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใด ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการไต่สวนข้อเท็จจริงและหากดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าว ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

2.2.4.4 ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมาย เพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิด หรืออายัดเอกสารทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใด ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการ ไต่สวนข้อเท็จจริงและหากดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าว ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

2.2.4.5 ขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนดำเนินการตามหมายของศาลที่ออกตาม 2.2.4.3 หรือ 2.2.4.4

2.2.4.6 กำหนดระเบียบโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 และการประสานงานในการดำเนินคดีระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประธานกรรมการและกรรมการ ป.ป.ช. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ในกรณีเช่นว่านี้ให้อนุกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานการสอบสวนให้สำนักงานอัยการสูงสุด ดำเนินคดีต่อไป การดำเนินการเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าบทบัญญัติที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงาน

สอบสวน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

2.2.5 อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มีดังนี้¹⁶

2.2.5.1 มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นปฏิบัติการทั้งหลาย อันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แห่งการไต่สวนข้อเท็จจริง

2.2.5.2 ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าว ให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

2.2.5.3 มีหนังสือขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

2.2.5.4 วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าเบี่ยงเลี้ยง ค่าเดินทางและค่าตอบแทนของพยานบุคคล และเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเรื่องอื่นใดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

2.2.5.5 วางระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนตามมาตรา 30

2.2.5.6 ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงาน ป.ป.ช.

2.2.5.7 ในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

¹⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542, มาตรา 25.

(2) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อให้มีการจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งระหว่างการไต่สวนข้อเท็จจริง ปรากฏว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล เพื่อส่งตัวไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการต่อไป¹⁷

(3) การปล่อยตัวผู้ถูกจับชั่วคราว¹⁸

2.2.6 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา สังกัดราชการหรือพนักงาน เพื่อรอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ทางราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวนข้อเท็จจริง

นอกจากมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 118 ยังบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่รับโอนเรื่องร้องเรียนจากคณะกรรมการ ป.ป.ป. เดิมเพื่อดำเนินการ กล่าวคือ

“บรรดาเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่สำนักงาน ป.ป.ป. ได้รับไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และอยู่ระหว่างการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่กระทำมาแล้วเป็นอันใช้ได้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ในกรณีที่เรื่องกล่าวหา ร้องเรียนตามวรรคหนึ่งเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป”

2.2.7 อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้านการป้องกันการทุจริต¹⁹

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในมาตรา 19 (8) และ (10) คือ

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 26.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 73 – 74.

¹⁹ คณะกรรมการ ป.ป.ช., เรื่องเดิม, หน้า 47.

2.2.7.1 ด้านตัวระบบมีอำนาจหน้าที่เสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อ คณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผนโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการหรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

2.2.7.2 ด้านตัวบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2.2.7.3 ด้านการมอบหมายงาน คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.2.8 อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้านการปราบปรามการทุจริต²⁰

การดำเนินงานด้านการปราบปรามการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีภารกิจหลายประการ ซึ่งพอสรุปอำนาจหน้าที่หลักดังนี้

2.2.8.1 การไต่สวนถอดถอนจากตำแหน่ง

ผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 อาจถูกร้องขอให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อถอดถอนออกจากตำแหน่งหากมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย

ผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 58 ดังกล่าว ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง คือผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม ทบวง หรือกระทรวง ผู้บัญชาการเหล่าทัพ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุด

²⁰ คณะกรรมการ ป.ป.ช., เรื่องเดียวกัน, หน้า 81 – 82.

ของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

หากการไต่สวนพบว่าเรื่องกล่าวหาที่มีมูล คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรายงานไปยังวุฒิสภาเพื่อนำเสนอวุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาออกจากตำแหน่ง

2.2.8.2 การไต่สวนวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่บุคคล ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

หากการไต่สวนเรื่องดังกล่าวข้างต้นพบว่าผู้ถูกกล่าวหาที่มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ การกระทำมีความผิดอาญา หรือมีความผิดทางวินัย คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(1) กรณีมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา (เว้นแต่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุด ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ) เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และแจ้งผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาสั่งลงโทษไล่ออก หรือปลดออก เว้นแต่ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองหรือข้าราชการอัยการ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะแจ้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบทางวินัยแก่บุคคลดังกล่าวเพื่อดำเนินการต่อไป

(2) กรณีความผิดทางอาญา ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งรายงานเอกสาร พร้อมทั้งความเห็นไปยังอัยการสูงสุด (หรือฟ้องคดีต่อศาลกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นอัยการสูงสุด) เพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา

(3) กรณีมีความผิดทางวินัย ประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งรายงานเอกสารพร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา เพื่อพิจารณาโทษทางวินัย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก เว้นแต่ข้าราชการตุลาการและข้าราชการฝ่ายอัยการจะส่งเรื่องให้คณะกรรมการผู้มีหน้าที่พิจารณาทางวินัยขององค์กรนั้น ๆ เพื่อพิจารณาดำเนินการ

(4) การรับเรื่องตามมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การดำเนินคดีอาญาดังกล่าวหากเป็นกรณีที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนที่ราชอาณาจักรให้ดำเนินคดีอาญา

กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีใช้บุคคลตามมาตรา 66 ฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อหน้าที่ในการยุติธรรม พนักงานสอบสวนยังต้องส่งเรื่องมาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ด้วย

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เกี่ยวกับการตรวจสอบการกระทำความผิดของข้าราชการประจำ

ความสัมพันธ์ระหว่าง ก.พ.และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกี่ยวกับการตรวจสอบการกระทำความผิดของข้าราชการประจำจะเกิดขึ้นเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้อำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่ามีมูลความผิดทางวินัย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 92 บัญญัติว่า ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา นั้นเพื่อพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีกและให้ถือว่ารายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย และมาตรา 93 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ออกคำสั่ง ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการพลเรือนซึ่งได้ถูกผู้บังคับบัญชาลงโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษนั้นมีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาดังกล่าวไปยังคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ) ได้